

nomen als doortrekker of als onzekere broedvogel waaronder Kraanvogel, Rietgans, Visarend, Havik, Bruine en Blauwe kiekendief, IJsvogel, Boomvalk en Watersnip.

Van de overige fauna is helaas alleen bekend dat er regelmatig Reeën worden waargenomen en dat er Muskusratten in de vijver huizen.

Tot nu toe werd er evenmin hydrobiologisch onderzoek in het Dalemse Stroomken en in

de vennen verricht. Op grond echter van het voorkomen van een niet vervuilde beek die bovendien niet gekanaliseerd is, kan worden aangenomen dat deze hydrobiologisch van betekenis is. De veronderstelling wordt enigszins ondersteund door de waarneming in 1974 van een beekjuffersoort (*Calopteryx spec.*). Deze zeldzame libel is kenmerkend voor laaglandbeken met een niet geringe stroming en een goede waterkwaliteit.

Litteratuur:

1. Lichthart, R. H. en H. Piek, 1975. Cartierheide, beheersrichtlijnen. Intern rapport Natuurmonumenten.
2. Natuurmonumenten, div. jaren. Beheersverslagen en jaarverslagen.
3. STIBOKA, 1968. Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000; blad 56 Turnhout, blad 57 West Valkenswaard. Wageningen.
4. V.W.G. „De Kempen”, 1975. Broedvogelinventarisatie Cartierheide 1975. Intern verslag.
5. Westhoff, V., 1946. De bovenloop van de Beerze. Intern rapport Natuurmonumenten.
6. Westhoff, V. en J. van Dijk, 1950. Rapport uitgebracht aan het dagelijks bestuur der Vereniging tot behoud van Natuurmonumenten in Nederland, betreffende het natuurmonument „De Cartierheide” bij Hoogeloon. Intern rapport Natuurmonumenten.
7. Westhoff, V. en A. J. den Held, 1969. Plantengemeenschappen in Nederland. Zutphen.

Het voorkomen van de Segrijnslak op Vlieland

G. Th. DE ROOS

Landbouwhogeschool, afd. Natuurbeheer, Med. nr. 121

Op 26 juni 1968 werd de Segrijnslak, *Helix aspersa*, voor het eerst op Vlieland aangetroffen (5). Op 30 juni 1975 werd een, door een Zanglijster bewerkt huisje van deze soort in de tuin van de ambtenaar bij het Staatsbosbeheer gevonden. In mijn eigen tuin werden door mij de laatste jaren tientallen grote en kleine exemplaren van de Segrijnslak geteld.

Die tuin ligt op het noorden en bevindt zich in de Dorpsstraat te Vlieland aan het westeinde. Vooral op twee plaatsen werden in mijn tuin de Segrijnslakken veelvuldig aangetroffen: in een heg op stenige zandgrond, bestaande uit Rode ribes (*Ribes sanguineum*), Wilde liguster (*Ligustrum vulgare*), Hegge-

rank (*Bryonia dioica*), Grote brandnetel (*Urtica dioica*) en bramen (*Rubus spec.*), en, in de noordoost-hoek van de tuin, in een begroeiing, welke bestaat uit gecultiveerde rozen (*Rosa spec.*), Wilde kamperfoelie (*Lonicera periclymenum*) en Akkerwinde (*Convolvulus arvensis*), met in de ondergroei veel Grote brandnetel en Kleefkruid (*Galium aparine*). Deze begroeiing bevindt zich eveneens op een stenige ondergrond, terwijl er dakpannen en steenslag zijn opgeslagen.

In de tuin waren geregeld Zanglijsters in de weer met het opsporen van de slakken en het stukslaan van hun huisjes. Het aantal door de Zanglijsters kapotgeslagen huisjes werd steeds door mij per dag geteld en elke dag

Tabel 1. Predatie van *Helix aspersa* door Zanglijster in tuin te Vlieland.

Datum	Aantal kapotte huisjes
14-10-1975	4
16-10-1975	7
17-10-1975	2
18-10-1975	6
20-10-1975	2
21-10-1975	1
23-10-1975	2
Totaal	24

werden deze kapotte, getelde huisjes door mij verwijderd. De huisjes werden steeds vrijwel op dezelfde plaats gevonden. In tabel 1 wordt een overzicht gegeven van de aantallen individuen van de Segrijnslak welke door Zanglijsters waren opgegeten. Vóór 14 oktober en na 23 oktober vond ik geen huisjes. Figuur 1 geeft een gaaf, figuur 2 een kapotgeslagen huisje van de Segrijnslak weer. Het gebruik van aambeelden door Zanglijsters voor het stukslaan van de slakkehuisjes is algemeen bekend (1). Een dergelijk aambeeld (een steen of ander hard voorwerp) wordt dan omringd door kapotgeslagen slakkehuisen.

In figuur 3 is de verspreiding van de Segrijn-

Fig. 1. Gaaf huisje van de Segrijnslak. Foto R.I.N.

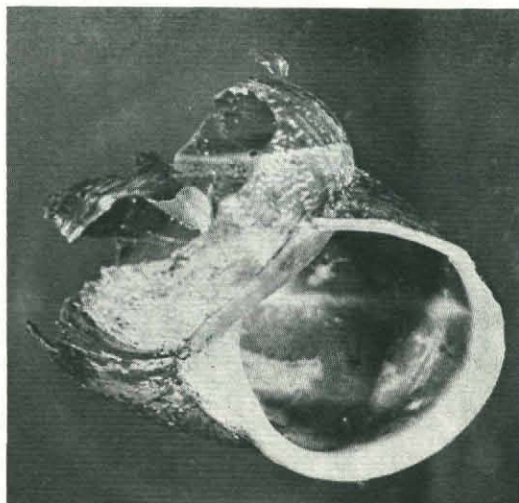

Fig 2. Door Zanglijster kapotgeslagen huisje. Foto R.I.N.

slak op Vlieland zowel in 1968 als in 1975 weergegeven. Wilcke (6) vond op 25 september 1950 aan de voet van de kerk van Den Burg op Texel een levend exemplaar van deze soort. Volgens hem wordt in de Fauna van Nederland, afl. VII (1933) Alkmaar nog als noordelijkste vindplaats genoemd. Kroon (2) vond in 1973 tijdens een verblijf op Terschelling *Helix aspersa* daar in het bos. Het betrof het gedeelte van het bos aan beide zijden van de weg aan de rand van de duinen in de richting van paal 8.

Van Regteren Altena (4) vermeldt drie groepen landslakken, waarvan verspreiding door de mens waarschijnlijk is. In de eerste plaats zijn dat soorten die zich uitsluitend of bij voorkeur in huizen, tuinen of op erven ophouden, zogenaamde antropochoren. Hiertoe behoort o.a. *Helix aspersa*. Verder zijn er de bewoners van door de mens geschapen biotopen als bijvoorbeeld dijken. De derde groep wordt gevormd door de xerofiele slakken, d.w.z. soorten die betrekkelijk droge terreinen bewonen en lang droogte kunnen doorstaan. Dergelijke soorten kunnen vaak gemakkelijk met getransporteerde ma-

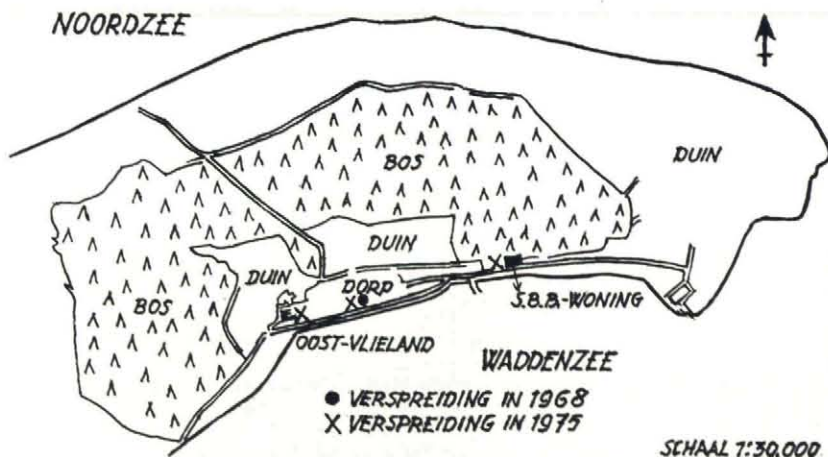

Fig. 3. Verspreiding van de Segrijnslak op Vlieland in 1968 en in 1975.

terialen op wegbermen e.d. worden gestort, die voor deze soorten een geschikt biotoop vormen. Aan de hand van de vegetatie kan

men altijd nagaan welke levensvoorwaarden voor bepaalde mollusken in bepaalde terreingedeelten zijn te onderscheiden (3).

Litteratuur:

1. Frieswijk, Joh. J., 1963. Van aambeelden en smidsen. *De Levende Natuur* 66: 21-23.
2. Kroon, G., 1973. Enige vindplaatsen van land- en zoetwatermollusken op Terschelling. *De Kreukel* 9, 10: 140-141.
3. Mörzer Bruyns, M. F., 1947. Biosociologie van de molluskenfauna van het IJsseldal. Verslag van de 13e Ned. Dag voor Biosociologie en paleobotani, Utrecht 1942.
4. Regteren Altena, C. van, 1964. Veranderend faunabeeld. *Corr.blad Malacologische Vereniging* 109: 1136-1138.
5. Visser, G. J. M., Malacologische mededelingen van de Waddeneilanden. *Corr. blad Malacologische Vereniging* 128: 1370-1371.
6. Wilcke, J., 1950. Segrijnslak. *De Levende Natuur* 53: 240.

Vragen en korte mededelingen

Afwijkende zaadverspreiding van berken. Berken verspreiden hun zaden als regel in de nazomer, zo ongeveer van half augustus tot eind september. Door de wel zeer droge en hete zomer van 1975, in het bijzonder de periode van begin juli tot half augustus, kregen op de zandgronden veel bomen en struiken te kampen met watergebrek. Vroegtijdige bladval was dan ook veel waar te nemen, vooral bij Beuk en berken.

De Ruwe berken in mijn achtertuin hadden van de droogte ogenschijnlijk niet zoveel last. Toen echter in de loop van november de blaadjes waren verdwenen, bleken de bomen nog een groot

aantal katjes met rijpende vruchtjes te bevatten, die bij wat droog en zacht weer geregeld werden verspreid. Eerst tegen het eind van januari waren de katjes zo goed als verdwenen. Er was dus tijdens het droge en hete weer stagnatie in de groei en rijping opgetreden, waardoor de zaadverspreiding van een flink aantal katjes werd vertraagd. Uit onderzoek bleek mij dat dit verschijnsel bij veel berken in meer of mindere mate aanwezig was. Opmerkelijk is nog dat de in het najaar gevormde nieuwe mannelijke katjes aan het eind van de twijgen, en ook de nieuwe bladknoppen forser zijn en meer zijn uitgegroeid aan die twijgen waar